

Moderaterna i Kronoberg

Kronoberg först.

Reformgruppens rapport till förbundsstyrelsen inför valet 2022

Iréne Bladh, Katarina Brännström, Claudia Crowley
Sörensson, Tilda Ragnarsson, Mikael Virdelo och Oliver
Rosengren (ordf.)
2022-02-09

1. Inledning

Sverige har allvarliga och omfattande problem. I flera fall har det gått så långt att lösningarna är komplexa. En fördel är att problemen är tydliga och relativt enkla att definiera: människor är för otrygga, invandrare är för ofta arbetslösa, tillväxten är för låg, välfärden kostar för mycket, utsläppen är för höga och så vidare.

Kronoberg lider av liknande problem och utmaningar om resten av Sverige. Några är svårare, andra mildare. Få är bara regionala. Vissa lösningar och löften är trots det våra egna. Kanske för att vi ser en annan väg, för att vi vill gå längre eller för att det finns lokala förutsättningar som skapar lokala lösningar.

Politiken ska kunna utvärderas mot hur väl reformer och andra åtgärder bidrar till målen vi sätter upp. Vi har formulerat sex mål, beskrivit en tydlig konsekvens av att nå målet och presenterar därefter åtgärder för att lösa problemen och därmed nå målen. Alla reformer bidrar inte enbart till målen, men påverkar det politikområdet. Målen och konsekvenserna är:

- Halvera långtidsarbetslösheten – öka självförsörjningen
- Halvera gängkriminaliteten – öka tryggheten
- Halvera fusket – öka rättvisan
- Halvera ohälsan – öka välbefinnandet
- Halvera klåfingrigheten – öka tillväxten
- Halvera landsbygdshindren – öka sammanhållningen

Arbetet har tagit intryck av de experter som talat i seminarieserien Reformklubben: Li Jansson, branschchef på Säkerhetsföretagen, med.dr. Emma Spak, hälso- och sjukvårdschef på Sveriges kommuner och regioner (SKR), professor Johan Eklund, VD på Entreprenörskapsforum, professor Henrik Jordahl, forskare vid Institutet för näringslivsforskning (IFN), Magnus Ranstorp, docent vid Försvarshögskolan, fil.dr. Susanne Ackum, dekan vid Linnéuniversitetet, Christian Rück, professor vid Karolinska institutet, rektorerna Susanne Norman och Lillemor Bergquist, Ellen Gustafsson, programchef på Timbro, och Ann-Marie Begler, fd. generaldirektör.

Medlemmarna har deltagit i arbetet och diskuterat förslagen på Reformkonferensen, som samlade över 50 medlemmar. Det har dessutom funnits en referensgrupp av särskilt intresserade medlemmar – Hans Anderbjörk, Lena Wibroe, Bengt Wellermark, Andreas Ekman, Mattias Bengtsson, Veronika Kobak, Thomas Öhling och Helén Gustavsson – som vid två tillfällen fått läsa förslagen och komma med synpunkter.

Reformgruppen för Moderaterna i Kronoberg

Irene Bladh

Katarina Brännström

Claudia Crowley Sörensson

Tilda Ragnarsson

Oliver Rosengren (ordf.)

Mikael Virdelo

Innehåll

1. Inledning.....	1
2. Reformerna.....	4
2.1. Halvera långtidsarbetslösheten – öka självförsörjningen	4
2.1.1. Reformera bidragssystemet för arbetslösa	4
2.1.2. Kräv heltidsdeltagande i jobsök, studier, praktik eller andra aktiviteter	4
2.1.3. Ingen föräldraledighet från etableringen.....	4
2.1.4. Förbjud bidrag till personer som är illegalt i Sverige.....	5
2.1.5. Inför statliga, obligatoriska mottagningscenter, slopa dagersättningen och avskaffa EBO..	5
2.1.6. Inför Sverigeintroduktion för nyanlända.....	5
2.1.7. Slopade flerbarnstillägg och tak för barnbidraget	6
2.1.8. Karensdag i VAB.....	6
2.1.9. Inför en tysk lärlingsmodell	6
2.1.10. Inför enkelt regelverk för soloföretagande	7
2.1.11. Utveckla RUT-avdraget.....	7
2.1.12. Skydda arbetare från att bli tvångsanslutna som S-sponsorer	7
2.2. Halvera gängkriminaliteten – öka tryggheten.....	8
2.2.1. Avlasta polisen med utvecklad ordningsvakt och ny gränsvakt.....	8
2.2.2. Stärk polisens möjligheter att göra sitt jobb	8
2.2.3. Skärp straffen för grova brott med avskaffad rabatt och preskription.....	8
2.2.4. Kriminalisera rymning med ett rymningstillägg och inför återfallstillägg	8
2.2.5. Examensplikt som påföljd för unga brottslingar	9
2.2.6. Stärk kommunala självstyret för trygghetsåtgärder	9
2.2.7. Avdragsrätt för egna trygghetsåtgärder.....	9
2.3. Halvera fusket – öka rättvisan	11
2.3.1. Inrätta en Valfärdsrevision med Kronoberg som pilotlän	11
2.3.2. Avskaffa Folkbildningsrådet och slopa bidrag till studieförbund	11
2.3.3. Placera myndigheten mot bidragsbrott i Kronobergs län	11
2.3.4. Hindra bilmålvakter	12
2.4. Halvera ohälsan – öka välmåendet	13
2.4.1. Nedsatt vårdavgift om vårdgarantin inte uppfylls	13
2.4.2. Ersätt friskvårdsbidrag med FHM-avdrag.....	13
2.4.3. Förenkla bidragen till pensionärer med låg inkomst.....	13
2.4.4. Stärk tryggheten för ensamstående föräldrar.....	13
2.5. Halvera klåfingrigheten – öka tillväxten.....	14

2.5.1. Avskaffa Länsstyrelsen som tillstånds- och tillsynsmyndighet, överprövande insats för kommuner och som främjande aktör	14
2.5.2. Avslag ska alltid vara politiskt beslut.....	14
2.5.3. Avskaffa tillstånds- och tillsynsavgifter för företag.....	14
2.5.4. Rensa upp bland tillstånd	15
2.5.5. Professionsutbildning för de stora myndigheterna.....	15
2.5.6. Småskalig kärnkraft	15
2.5.7. Dämpa konsekvenserna av energikrisen i södra Sverige	15
2.6. Halvera landsbygdshindren – öka sammanhållningen.....	16
2.6.1. Rusta upp vägar, höj hastigheterna och sänk skatten på drivmedel	16
2.6.2. Stärk skyddet mot vindkraft	16
2.6.3. Försvara äganderätten över skogen.....	16
2.6.4. Krav på vapenlicens för jakt inom en månad	16
3. Avslutning.....	17
3.1. Fullt finansierade reformer	17
3.2. Avslutande tack	17

2. Reformerna

Reformgruppens uppgift har inte varit att ta fram ett heltäckande reformprogram för Kronoberg inför valet, utan att komplettera eller justera Moderaternas nationella politiska program där så är nödvändigt för att möta Kronobergarna.

Syftet kan vara att gå längre än partiet vill nationellt, förändra något utifrån vår lokala eller regionala uppfattning där den inte överensstämmer med Stockholm, eller komma med en helt egen reform på något område.

Reformrapporten gör därför inte anspråk på att vara heltäckande, utan ska ses i kombination med Moderaternas övriga vallöften och reformprogram.

2.1. Halvera långtidsarbetslösheten – öka självförsörjningen

2.1.1. Reformera bidragssystemet för arbetslösa

Moderaterna har föreslagit a-kassa i maximalt ett år. Kommunerna bör få ansvar för den som är arbetslös längre tid än ett år eller som inte kvalificerat sig för a-kassa. Aktivitetsstödet, utvecklingsersättningen, etableringsersättningen och delar av försörjningsstödet tas därför bort och ersätts av ett nytt kommunalt arbetslöshetsbidrag. Detta ska ha tidsgränser, avtrappningar, krav på heltidsdeltagande i aktiviteter och starka drivkrafter för arbete.

2.1.2. Kräv heltidsdeltagande i jobsök, studier, praktik eller andra aktiviteter

Aktivitetskrav minskar risken för svartarbete och ökar möjligheterna för nyanlända att få ett jobb. Aktivitetskraven bör skärpas och omfatta fler. För att det alltid ska löna sig att arbeta behövs ett bidragstak och sänkt skatt på arbete, särskilt på små inkomster.

Den som inte deltar fullt ut i aktiveringen ska inte bara mista bidrag, utan också etableringsboendet. Att inte delta av andra skäl än egen försörjning eller sjukdom ska kunna leda till omprövning av uppehållstillståndet. Kommunerna har ansvar för att den som inte deltar får sanktioner – en uppgift som Arbetsförmedlingen avstått från i fyra av fem fall, visar en granskning från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF).

2.1.3. Ingen föräldradighet från etableringen

Nyanlända i etableringen kan skaffa barn, ta föräldradighet, få föräldrapenning och skjuta upp sin etablering. Det skapar en bidragsfälla för kvinnor som skjuter upp integration och inkludering i samhället. Passivisering under de första åren i Sverige har långvariga konsekvenser för sysselsättning och inkomster¹.

Det ska inte vara möjligt att vara ledig från etableringen, och föräldrapenning ska inte betalas förrän etableringen är slutförd. Det innebär att det i praktiken inte blir möjligt att skaffa barn

¹ IFAU 2022:1

innan etableringen är avslutad om den som är nyanländ inte har egen försörjning, då inga bidrag ska betalas ut. Den som har helt nyfödda barn eller är gravida vid ankomst kan inte omfattas av en sådan regel.

2.1.4. Förbjud bidrag till personer som är illegalt i Sverige

Flera kommuner betalar idag bidrag till personer som uppehåller sig illegalt i Sverige, trots att Högsta Förvaltningsdomstolen slagit fast att något sådant ansvar inte föreligger. Det innebär att samtidigt som staten försöker verkställa en utvisning, bekostar skattebetalarna bidrag och boende. Även den varmaste anhängaren av kommunalt självstyre bör se det problematiska.

Vi föreslår därför att kommunernas möjlighet att betala ut bidrag till personer som vistas illegalt i Sverige upphör. Det ska vara förbjudet för kommuner att göra det. Istället ska de beläggas med en skyldighet att meddela statliga myndigheter om de kommer i kontakt med människor som är illegalt i landet.

2.1.5. Inför statliga, obligatoriska mottagningscenter, slopa dagersättningen och avskaffa EBO

Asylsökande som kommer till Sverige av egen kraft bör bo på nationella, obligatoriska mottagandecenter fram till eventuellt beslut om uppehållstillstånd. Det underlättar såväl Sverigeintroduktionen (se nedan), som en effektiv utvisning eller avvisning. Den som får avslag på sin asylansökan kan överklaga. Migrationsdomstolarna bör knytas till mottagningscentren och skyndsamt handlägga överklaganden. När avslaget vunnit laga kraft verkställs det av den nya gränsvakten (se nedan).

En rapport från riksdagens utredningstjänst visar att en övergång från lägenhetsboenden till anläggningsboende, med dagens kostnader för anläggningsboendena, skulle kosta cirka 700 miljoner kronor.²

En konsekvens av införandet av de statliga mottagningscentren är att LMA-ersättningen, även kallad dagersättningen, kan avskaffas. Införandet av mottagningscentren innebär även att lagen om eget boende³ (EBO) kan avskaffas.

2.1.6. Inför Sverigeintroduktion för nyanlända

På mottagandecentret ska samhällsintroduktion, svenskundervisning, hälsokontroll och andra aktiviteter tillhandahållas – förberedande Sverigeintroduktion. För att de som får uppehållstillstånd enkelt ska kunna tas emot av skola eller annan sysselsättning, ska kartläggning och validering av barns och vuxnas utbildning eller andra kompetenser ske där. Familjerna ska även genomgå hedersscreening enligt vedertagna modeller. Om det finns bevisat hedersförtryck ska barnen skyddsskäl prövas individuellt som flyktingar, och föräldrarnas asylansökan avvisas.

² RUT 2021:1526

³ 3 § 3 st lagen om mottagande av asylsökande (LMA)

Efter beslut om uppehållstillstånd ska nyanlända delta i fördjupad Sverigeintroduktion som en del av heltidsaktiveringen. Det ska vara ett krav att närvara och examineras. Den som inte genomfört examination och senare söker bidrag ska hänvisas till Sverigeintroduktionen.

2.1.7. Slopas flerbarnstillägg och tak för barnbidraget

Alla barnfamiljer får barnbidrag per barn och flerbarnstillägg efter andra barnet. Vi föreslår att flerbarnstillägget slopas och att ett tak införs där inget barnbidrag utgår för fler än tre barn. Att slopa flerbarnstillägget sparar 3,7 miljarder kronor, men ökar ekonomiskt bistånd med 300 miljoner kronor. Den totala effekten efter att ha kompenserat kommunerna blir därmed 3,4 miljarder kronor.⁴ Att begränsa barnbidraget till tre barn spara 4,9 miljarder kronor, men ökar ekonomiskt bistånd med 600 miljoner kronor. Den totala effekten efter kompensation till kommunerna blir således 4,3 miljarder kronor. Hela reformen sparar 7,7 miljarder kronor.⁵

Besparingen för offentliga finanser ska bekosta ett nytt jobbskatteavdrag. För 7,7 miljarder kronor kan ett jobbskatteavdraget förstärkas med ungefär 130 kronor i månaden.

2.1.8. Karensdag i VAB

Tillfällig föräldrapenning vid vård av sjukt barn (VAB) har varit fördelat ungefär lika ojämnt sedan 2005, drygt 60 procent tas ut av kvinnor. Den som ”vabbar” förlorar drygt 20 procent av inkomsten för de dagar de är hemma. Den som tar ut mer VAB kan även få sämre inkomstutveckling på lång sikt, enligt svensk utvärdering⁶.

Utifrån ett principiellt hänseende ska politiken inte tvinga föräldrar att göra på det ena eller andra sättet med beslut som bäst tas inom familjen, exempelvis vem som ska vara hemma med ett sjukt barn, däremot är det rimligt att skattefinansierade system styr mot det som är mest samhällsekonomiskt effektivt. Den som inte vill följa styrmedlen är fri att på egen bekostnad fatta sitt eget beslut.

En individuell karensdag på dag två bör därför införas för den tillfälliga föräldrapenningen. Det innebär att en familj med två vuxna där ett barn behöver vårdas vid sjukdom i två dagar får ersättning för en dag om det är samma förälder som är hemma båda dagarna, men ersättning för två om föräldrarna är hemma var sin dag.

2.1.9. Inför en tysk lärlingsmodell

Tyskland har länge fått beröm för ett välfungerande system för utbildning till arbete baserat på lärlingsidén. Sverige har tvärtom inte fått genomslag för lärlingsreformer. Ofta beskriver företagare att krånglet är att de inte får sätta person först. En ny rekryteringsväg till lärlingsprogram och andra yrkesprogram behöver därför öppnas, där personen kommer genom företag och kommunerna står för de teoretiska kurserna genom egen eller privat kommunal

⁴ RUT 2021:1567

⁵ RUT 2021:1668

⁶ IFAU 2015:15

vuxenutbildning. Företaget som rekryterar förpliktigar sig att vara APL-/LIA-plats samt handledning. Även folkhögskolans yrkesutbildningar bör ha praktik.

2.1.10. Inför enkelt regelverk för soloföretagande

Näringslivets regelnämnd (NNR) har kartlagt tillväxthinder för småföretagen och konstaterar att hantering av skatte- och momsregler är dt främsta. I Estland finns en modell för schablonbeskattning av soloföretag. Australien har en mobilapp för autogenererad deklaration för småföretag. Detta ger minskade administrativa kostnader, samtidigt som pension och sociala försäkringar täcks.

Ett regelverk för soloföretagare skulle inte bara finnas för frilansare, gigjobbare eller liknande, utan lika väl personer som hellre vill vara i ett enklare egenföretagande än vara anställda. Det finns exempel på företag som erbjuder en tjänst som påminner om detta, däribland Bolagsbolaget och Frilans Finans. Regelverket för soloföretagande behöver undvika risker för gränsdragningsproblem eller skatteundandragelse.

2.1.11. Utveckla RUT-avdraget

RUT-avdraget skapar nya jobbtillfällen och ökar efterfrågan av hushållsnära tjänster. Nedan föreslås en utvidgning till trygghetstjänster. Där utöver finns fler områden som kan utvecklas, exempelvis catering till hemmet. Exempelvis i samband med studentfiranden, bröllop eller liknande tillställningar. Utbyggt RUT-avdrag kan särskilt stärka kvinnors företagande och invandrares inkomster.⁷

2.1.12. Skydda arbetare från att bli tvångsanslutna som S-sponsorer

Fackföreningsrörelsen ger årligen miljontals kronor till partiets valbudget. I likhet med Storbritannien bör individuella medgivanden krävas för att en arbetstagers medlemsavgift till fackförening ska få användas som direkt eller indirekt stöd för ett parti. Det ska med andra ord inte räcka med kongressbeslut. Fackföreningarnas särställning, där man som arbetstagare är i behov av medlemskap för vissa rättigheter på arbetsmarknaden, motiverar denna reglering.

⁷ Riksrevisionen 2020:2

2.2. Halvera gängkriminaliteten – öka tryggheten

2.2.1. Avlasta polisen med utvecklad ordningsvakt och ny gränsvakt

För att avlasta polisen bör ordningsvakterna utökas i ansvar och en ny gränsvakt inrättas. Ordningstvakter bör kunna överta flera uppgifter som idag ligger på polis, exempelvis handräddning för socialtjänst, transporter inklusive transport till arrest, förverka alkohol, identifiering även om det kräver visitation och så vidare.

En ny gränsvakt bör inrättas som ersätter polisens uppgifter kopplade till migration, exempelvis gränskontroll, transport och handräddning, bevakning vid boenden eller förvar, verkställande av utvisning eller avvisning och så vidare. Riksdagens utredningstjänst har tagit fram siffror för kostnadsskillnader mellan polis och ordningstvakter. Kostnaden är 25 procent lägre, vilket under antagandet att gränspolisens kostnader till största delen är personalkostnader innebär en besparing om cirka 200 miljoner kronor.⁸

2.2.2. Stärk polisens möjligheter att göra sitt jobb

Poliser får idag lära sig att i flera situationer inte jaga misstänkta kriminella som försöker fly eller rymma. Exempelvis är man närmast helt avrådd från att jaga personer som försöker fly på moped eller motorcykel. Skälet är att ansvaret vid en olycka helt faller på den jagande polisen. Det är inte rimligt att en misstänkt brottsling som inte lyder polisens order om att stanna inte ska kunna jagas och gripas efter polisens bästa förmåga.

2.2.3. Skärp straffen för grova brott med avskaffad rabatt och preskription

En trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärd är att kriminella inte går fria på gatorna. För att förlänga straffen behöver de olika rabatter som idag i regel förekommer avskaffas helt för grova brott: ungdomsrabatten, mängdrabatten och två tredjedelsfrigivningen. Det innebär att straffen för grova brott inte sänks automatiskt på grund av ålder, att den som döms för flera brott också ska få dömas till samtliga påföljder och att man som huvudregel ska avtjäna hela det fängelsestraff som man döms till. För de som är myndiga bör åldersrabatten avskaffas helt, inte bara för grova brott. Preskriptionen för grova brott bör avskaffas.

Att systematiskt rikta kriminalitet mot samhällets mer utsatta grupper, exempelvis stölder eller bedrägerier genom digital teknik mot äldre eller personer med psykisk funktionsvariation bör betraktas som grovt och därmed leda till skärpta straff.

2.2.4. Kriminalisera rymning med ett rymningstillägg och inför återfallstillägg

I stället för straffrabatter bör två nya straffstillägg införas. Redan idag finns olika straffskärpande bestämmelser för exempelvis hatbrott och hedersbrott, men de innehåller inte samma slags automatik som rabatterna. Straffstilläggen bör inte bedömas, utan beräknas utifrån en huvudregel där straffet exempelvis ökar med en viss procentsats eller förlängs med ett år. Rymning från anstalt är idag inte kriminaliserat, men bör kriminaliseras och straffas med tio procent förlängning av ursprungsstraffet. Att förlängningen sätts i relation till

⁸ RUT 2021:1526

ursprungsstraffet beror dels på att det inte ska löna sig olika mycket vid olika tidpunkt av avtjänandet att försöka rymma, dels på att de grävsta brottslingarna är viktigast har minst incitament att rymma.

Återfallsförbrytare bör på ett liknande sätt få ett straff tillägg. Det skulle exempelvis kunna konstrueras så att brottslingen får en fjärdedel högre straff vid första återfallet, två fjärdedelar vid andra, tre fjärdedelar vid tredje och en dubblering vid där efter följande återfall. Femte återfallet ska därmed straffas med tredubbelt straff.

2.2.5. Examensplikt som påföljd för unga brottslingar

Gymnasieexamen är grundläggande för att kunna skaffa ett jobb. Ungdomar som begår brott, särskilt i gäng, riskerar att direkt återfalla efter att straffet avtjänats. De saknar utbildning och möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden för att skaffa en hederlig försörjning. Unga lagöverträdare utan avslutad gymnasieutbildning bör i normalfallet, även vid villkorlig dom, dömas till en examensplikt. Examensplikt är att jämföra med skolplikt, men är inte tidsbestämd utan sträcker sig tills en examen är avslutad.

De särskilda ungdomsfängelser som bör inrättas ska erbjuda möjligheter för utbildning. Unga som är villkorligt frigivna med examensplikt som påföljd ska kunna kallas till ungdomsfängelserna för att gå sin utbildning om de inte utvecklas i den ordinarie skolan.

2.2.6. Stärk kommunala självstyret för trygghetsåtgärder

Kommunerna begränsas idag från att själva avgöra hur, var och när ordningsvakter eller övervakningskameror ska användas. Det rimliga vore att kommunerna i sin ordningsstadga själva får reglera vilka områden som ska ha ordningsvakt eller kameraövervakning, utan att annan myndighet ska godkänna. Det skiljer sig dessutom kraftfullt i tillståndsgivningen för kameror mellan exempelvis polisregion Syd och Stockholm. Tillståndsplikten för kommunala övervakningskameror bör ersättas av en anmälningsplikt.

2.2.7. Avdragsrätt för egna trygghetsåtgärder

Var fjärde svensk oroar sig för att utsättas för inbrott i hemmet medan 90 procent av de som har ett hemlarm upplever sig tryggare tack vare det. 45 procent av de som utsätts för inbrott känner sig mer otrygga i hemmet efteråt.⁹ Personer med låg inkomst har i lägre utsträckning inbrottslarm, vilket skulle kunna bero på att de inte upplever sig ha råd med tjänsten.¹⁰

För att minska inbrotten och för att fler ska vara mer trygga hemma bör föreslår vi att installation av hemlarm inkluderas i ROT-avdraget¹¹, samt att säkerhetstjänster i och i omedelbar anslutning till hemmet ska ingå i RUT-avdraget.

⁹ Kantar Sifo (2020)

¹⁰ MSB (2011)

¹¹ Mer än hälften av svenskarna är positiva till detta (Kantar Sifo, 2020)

Vi har låtit riksdagens utredningstjänst beräkna kostnaden för en sådan reform. Det saknas viss information, men under vissa rimliga antaganden bedöms det till 210-350 miljoner kronor. Då är inga inkomstförstärkningar från positiva sysselsättningseffekter inkluderade, eller minskade kostnader för brott och skador på fastigheter vid färre inbrott.¹²

¹² RUT 2021:1519

2.3. Halvera fusket – öka rättvisan

2.3.1. Inrätta en Valfärdsrevision med Kronoberg som pilotlän

Skattemedel avsedda för välfärd ska gå till välfärd. Idag sker dubbelarbete ned såväl kommuner eller regioner som nationella myndigheter ska kontrollera och följa upp leverantörer och utförare av välfärdstjänster.

En ny gransknings- och tillsynsmyndighet för välfärden bör införas med regional indelning. Vi föreslår att Kronoberg blir ett pilotlän. Myndigheten ska överta tillsynsansvar från kommuner och regioner, samt från staten. Det innebär att kommunerna inte ska granska sina egna utförare eller upphandlade anordnare. Myndigheten ska ha en anonym visselblåsarfunktion, göra rating av utförare och forska på effektivitet.

2.3.2. Avskaffa Folkbildningsrådet och slopa bidrag till studieförbund

Inga skattepengar till religiösa eller partipolitiska studieförbund. Studieförbunden har idag spelat ut sin roll som skattefinansierad folkbildare. Förbunden har istället använts för att lura till sig av skattemedel. Genom registrering av påhittade kurser och deltagare har miljoner skatte kronor gått till fuskare, kriminella och religiösa extremister. Kurserna de erbjuder är ofta hobbyaktiviteter. Bidragen till studieförbunden bör därför avskaffas. Deras mer givande kurser, som språkkurser, kan andra aktörer likväl förse.

Med slopade bidrag till studieförbunden försvinner stora delar av Folkbildningsrådets funktion. Övriga uppdrag som att finansiera Folkhögskolor kan införlivas i andra befintliga myndigheter, därmed kan Folkbildningsrådet avskaffas.

2.3.3. Placera myndigheten mot bidragsbrott i Kronobergs län

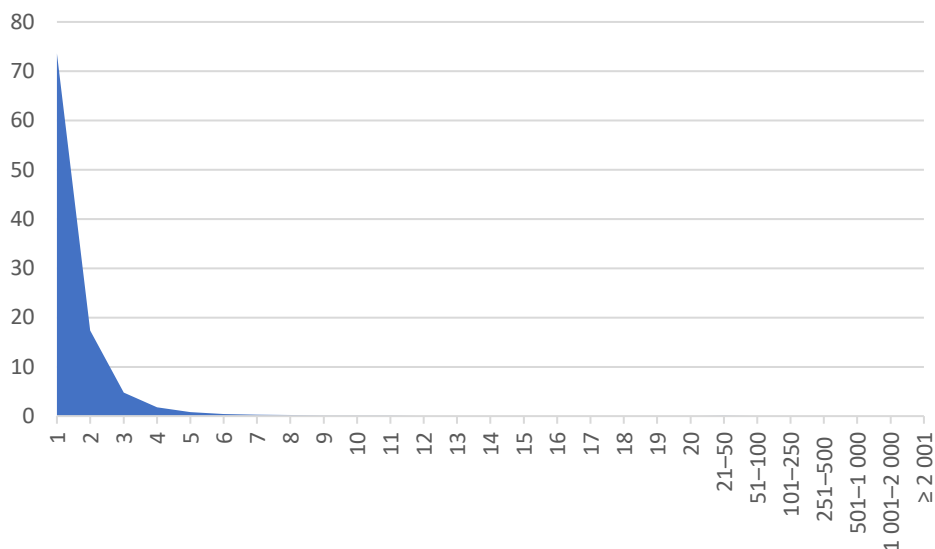
Moderaterna har föreslagit en myndighet som samordnar och kontrollerar bidragsutbetalningar, för att stävja bidragsbrott. Det är nu föreslagit av en statlig utredning och beslutat av regeringen att inrättas inom några år. Det finns lyckade internationella exempel, bland annat Norge och Storbritannien. Myndigheten borde placeras i Växjö. Det beräknas innebära 80 nya jobb.

Kronoberg har under lång tid drivit på för den policyutveckling som skett inom Moderaterna för att spetsa till åtgärderna mot bidragsbrott. Det har bland annat resulterat i förslag om lagstöd för oanmälda hembesök, inrättande av bidragskonto, AI-teknik för effektiva stickprov och underrättelseplikt mellan myndigheter (inklusive kommunen) som häver sekretess vid misstanke om fusk.

2.3.4. Hindra bilmålvakter

Sverige har drygt 4 miljoner bilägare. Nästan tre fjärdedelar av alla bilägare äger en bil. Sex personer äger fler än 2000 bilar.

Bild 1. Fördelning av bilar över befolkningen, andel av bilägarna med olika antal

Polisen och andra myndigheter i rättsväsendet beskriver bilmålvakterna som problem. Kronofogden rapporterar om 1,5 miljarder kronor i fordonsrelaterade skulder. Ett ännu större problem är hur bilmålvakter används för att undvika utmätning eller för bidragsbedrägerier.

Riksdagens utredningstjänst har svarat på frågor om hur bilägandet fördelar sig. Inspiration kan hämtas från regelverket¹³ med vapen och vapengarderob, där den som vill äga fler bilar än ett visst antal behöver ansöka. Om gränsen läggs på en nivå där de flesta undviks kan en sådan regel undvika att skapa onödig administration och inte krångla till det för en stor del av befolkningen. Ett exempel är att 99,5 procent av bilägarna har tio bilar eller färre. Om gränsen sätts vid tio innebär det att bara ungefär 14 300 personer drabbas.

¹³ RUT 2021:1205

2.4. Halvera ohälsan – öka välmåendet

2.4.1. Nedsatt vårdavgift om vårdgarantin inte uppfylls

Kömiljarden är en drivkraft för regionerna att hålla nere köerna, för att belönas av staten. Det är en bra drivkraft men har ingen direkt verkan för patienterna. För att tydliggöra att vårdgarantin är en garanti för patienten bör patientavgiften sättas ned eller strykas om vårdgarantin inte uppfylls.

2.4.2. Ersätt friskvårdsbidrag med FHM-avdrag

Ersätt skattefrihet för friskvårdsbidrag upp till 5000 SEK med ett RUT-avdrag för friskvård: friskvårdsavdrag/hälsoavdrag/motionsavdrag, kallat *FHM-avdrag*. Tillgången till skatteavdrag på friskvård blir då individuell, inte en fråga om arbetsgivarens prioritering.

2.4.3. Förenkla bidragen till pensionärer med låg inkomst

Pensionärer med låg pension kan få bostadstillägg. Bostadstilläggets storlek baseras på boendekostnaden, inkomster och eventuella tillgångar. Vid beviljat bostadstillägg där den äldre ändå inte når upp till gränsen för skälig levnadsnivå, kan särskilt bostadstillägg även utgå. Vissa pensionärer utan full garantipension kommer dock ändå inte nå upp till skälig levnadsnivå trots bostadstillägg och särskilt bostadstillägg. Då utgår äldreförsörjningsstöd.

Pensionsmyndigheten genomförde nyligen en granskning som visar att huvudorsaken till att pensionärer med låga inkomster inte har rätt till bostadstillägg är att de har tillgångar, vanligen en fritidsfastighet eller liknande, vilket diskvalificerar pensionären för bostadstillägg.¹⁴

Ett nytt bidrag bör baseras på rekommendationerna från Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO, rapport 2010:8) där det föreslogs att avskaffa äldreförsörjningsstödet och bostadstillägget för äldre samt långtidssjuka, samtidigt som ett nytt bidrag införs vilket baseras på det särskilda bostadstillägget.

2.4.4. Stärk tryggheten för ensamstående föräldrar

Expertgruppen för studier i offentlig ekonomin (ESO, rapport 2010:8) föreslår ett nytt ensamförälderstöd, som ersätter bostadsbidraget för barnfamiljer. Ensamförälderstödet ska gälla alla ensamföräldrar oavsett inkomst med max 3 barn under 18 år eller hemmaboende barn mellan 18 och 20 år som uppbär studiemedel. I ESO-rapporten är nivån satt till 550 kronor per månad och barn, för att uppnå budgetneutralitet i relation till bostadsbidragskostnaden. Bedömningen är att reformen ökar arbetsutbudet med 13 000 helårsarbetskrafter. Med hänsyn taget till jobbeffekter får alla inkomstgrupper en bättre ekonomi med reformen.

¹⁴ <https://www.pensionsmyndigheten.se/nyheter-och-press/pressrum/ny-rapport-aldre-med-laga-inkomster>

2.5. Halvera klåfingrigheten – öka tillväxten

2.5.1. Avskaffa Länsstyrelsen som tillstånds- och tillsynsmyndighet, överprövande insats för kommuner och som främjande aktör

Avskaffa Länsstyrelserna som tillstånds- och tillsynsmyndighet, som överprövande insats för beslut fattade i kommun eller region, samt avskaffa de olika främjande uppdragen. Vissa utvecklingsuppdrag kan drivas av regionerna, om det prioriteras av region eller kommun.

Funktionerna om att skydda den enskildes rättigheter kan förflyttas till JO och förvaltningsdomstolar, med extra resurser för att kunna avgöra fler ärenden snabbare. Funktionerna om tillståndsgivning för byggnation med mera räcker att kommunerna har beslutsrätt.

Funktioner om samordning bör byggas ut till en samordningsfunktion där kommuner och regioner kan driva frågor gentemot de statliga myndigheterna, förslagsvis ett slags länsråd eller regionalt råd där alla statliga myndigheter med lokal närvaro, kommunerna och regionen deltar. Denna kan ledas av en landshövding.

2.5.2. Avslag ska alltid vara politiskt beslut

Delegeringsförbud på att avslå ansökningar från företag. Det är ett stort ingrepp i näringsfriheten att hindra en företagare att göra vad den vill med sitt företag, ett avslag bör därför alltid vara ett politiskt beslut.

2.5.3. Avskaffa tillstånds- och tillsynsavgifter för företag

Avskaffa avgifter för tillstånd och tillsyn. Det är obegripligt att kommun eller stat först ska säga att man behöver tillstånd, sedan ta ut en avgift för att man söker tillståndet och därefter kräva en avgift för att man kontrollerar så att man följer tillståndet. Det kan jämföras med om polisen gör fartkontroll eller testar för rattfylleri, men man får betala även om man följt reglerna. Viten eller straffavgifter vid fel bör däremot höjas rejält.

Anslagsfinansierad tillsyn och tillståndsgivning skulle dessutom bygga in en återhållsamhet och effektivisering i verksamheten, jämfört med om finansieringen kommer från näringsidkarna. Statliga och lokala tillsynsmyndigheter bör få i uppdrag att samordna sin tillsyn, för att minimera tid och kostnader för tillståndshavare. Myndigheterna ska anpassa sig efter företagen, inte tvärt om.

Kommunerna får idag in 3,5 miljarder kronor genom avgifter, enligt en rapport från Riksdagens utredningstjänst (RUT)¹⁵. Det innebär att reformen kostar 3,5 miljarder kronor för offentliga finanser, och samtidigt kan jämföras med sänkt skatt om 3,5 miljarder kronor för företag med tillståndspliktig verksamhet. Straffavgifterna lär medföra vissa intäkter, men vi har valt att bortse från det då det är osäkert att prognosticera.

¹⁵ RUT 2021:1607

2.5.4. Rensa upp bland tillstånd

För att minska krånglet för företag och den offentliga administrationen bör flera tillstånd helt avskaffas. Exempel på det är skylttillstånd och att restauranger som redan har serveringstillstånd behöver ansöka om särskilda tillstånd för att exempelvis arrangera provsmakning, catering och så vidare. Andra exempel är att föreningar behöver tillstånd från länsstyrelsen för att slänga lysrör, och anmäla varje deponering till Naturvårdsverket.

2.5.5. Professionsutbildning för de stora myndigheterna

Stora myndigheter med stor inverkan på många människors liv, såsom Skatteverket, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, har ett extra stort behov av likvärdig bedömning och att myndigheten tillämpar de regler som finns. Det finns exempel på hur reformer fallerat för att implementeringen brustit, snarare än för att reformen varit fel – eller åtminstone att det inte går att utvärdera reformen eftersom implementeringen varit felaktig.

Etableringsreformen är ett bra exempel, där 8 av 10 som inte följt sina etableringsprogram lämnats utan åtgärd av Arbetsförmedlingen. För de stora myndigheterna bör det därför tas fram en professionsutbildning i snabbspår som en påbyggnad till den akademiska utbildning som nya medarbetare förväntas ha.

2.5.6. Småskalig kärnkraft

Småskaliga kärnkraftverk, internationellt kallat small modular reactor (SMR), testas runt om i världen. Fördelarna är flera, inte minst pris, snabbhet, smidighet och effekt. Storbritannien storsatsar på både utveckling och forskning. Statliga Vattenfall investerar i SMR i Estland.

I Sverige finns bolag med långtgående planer. Ett exempel är en fem gånger fem meter stor reaktor 15 meter under jord, där en anläggning om 20 gånger 20 meter finns ovan jord. Nedkylningen kan ske cirkulärt genom bly.

Sverige behöver ta initiativ till nya kärnkraftsreaktorer, och utveckla SMR-tekniken. Detta kräver flera regelförändringar. Exempelvis får bara kärnkraftsproduktion bedrivas på vissa bestämda platser.

2.5.7. Dämpa konsekvenserna av energikrisen i södra Sverige

Elprisområdena skapar stora skillnader i Sverige för elpriserna. Under hösten har det varit tio gånger så dyrt med elen i vårt prisområde (SE04), jämfört med Norrland. Att rita om prisområden eller slå ihop Sverige till ett prisområde skulle göra att somliga får högre elpriser.

Södra Sveriges höga elpriser är en konsekvens av den rödgröna energipolitiken, det är därför rimligt att politiken försöker kompensera de som drabbas. En väg för att göra det är att sätta ett tak för elskatten, där bara exempelvis elpris upp till en viss kWh är belagt med skatt. Det gör att när elpriserna går över gränsen blir den delen av priset skattefritt. Ett tillägg på ROT-avdraget för miljöeffektiverande renoveringar (MER-tillägg) borde införas på prov i Sydsverige.

2.6. Halvera landsbygdshindren – öka sammanhållningen

2.6.1. Rusta upp vägar, höj hastigheterna och sänk skatten på drivmedel

Vägarna runt om i Sverige är så eftersatta i underhåll att hastigheterna behöver sänkas för att hålla nere riskerna för olyckor. Tvärt om bör vägarna skötas bättre – exempelvis mer viltstängsel, 2-1-väg och liknande – så att hastigheterna kan höjas.

Utsläpp ska beskattas. Det är rimligt utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv att kostnader som belastar samhället prissätts efter bästa förmåga, även om kostnaden inte är tydlig. Det finns en omfattande forskning kring det som kallas för internalisering. Drivmedelsskatten ska vara en sådan. Studier visar dock att drivmedelsskatterna snarare är ideologiska, och ligger långt över kostnaden för den externaliteten eller samhällsskadan som utsläppen medför. Därför bör bensinskatten sänkas mer än med 1 krona per liter, som Moderaterna föreslagit nationellt, och reduktionsplikten sänkas. Det är bra för landsbygden och principiellt rimligt.

2.6.2. Stärk skyddet mot vindkraft

Kommunernas vindkraftsveto bör utvidgas till att omfatta alla vindkraftverk där det finns invånare som bor i kommunen som berörs, inte bara de vindkraftverk som ska vara belägna i kommunen eller har en viss höjd.

Det finns ingen strategi för återvinning av vindkraftverk, där särskilt turbinbladen av komposit är svåra att hantera. Kärnkraftsindustrin sätter av resurser för slutförvar. Vindkraftsföretagen bör dels ha fullt ansvar för återvinning och hantering av rester, och sätta av medel i en fond för att återställa platsen där vindkraftverken legat.

2.6.3. Försvara äganderätten över skogen

Skogsnäringen bidrar med 150 miljarder kronor till svenskt BNP varje år och ger 100 000 personer ett jobb att gå till i Sverige. Regeringen föreslår nu 26 nya Natura 2000-områden. Redan i dag är 27 procent av den svenska skogen på ett eller annat sätt inte i produktion. Andelen skog som inte brukas bör tvärtom minska och skogsägare i högre utsträckning ha möjlighet att avverka skog utan utdragna processer.

Ledningar bör i högre utsträckning grävas ner, istället för att ianspråkta landkorridorer. Ersättning till markägare bör inspireras av reglerna för vindkraftverk, alltså att hyra marken mot årlig ersättning, istället för att exproprieras.

2.6.4. Krav på vapenlicens för jakt inom en månad

Vapenlicenser för jakt hanteras idag av polismyndigheten och har långa handläggningstider, trots att det som kontrolleras bara är om personen avlagt jägarexamen (vapenförordningen 2 kap. 4 §) och inte är olämplig (vapenlagen 2 kap. 4 §), alltså en avstämning mot brottsregistret. Handläggningstiderna kunde avsevärt kortas med automatisering där e-ansökan kontrolleras mot Naturvårdsverkets register över personer med avlagd jägarexamen och polisens brottsregister, där alla som har jägarexamen och ett tomt brottsregister automatiskt kan beviljas. Övriga får handläggas manuellt på maximalt en månad.

3. Avslutning

Vår utgångspunkt har varit att arbeta fram nya förslag eller utveckla befintliga förslag för att förtydliga politiken vi möter väljarna med i höst. Det har resulterat i 35 reformer, några innehåller flera delar, fördelat på sex olika områden. Under nästa mandatperiod skulle våra reformer bidra till att nå de sex halveringsmål vi utgått ifrån i arbetet.

Reformerna i rapporten innebär utgiftsminskningar om nästan 18 miljoner kronor, och utgiftsökningar om ungefär 4,5 miljoner kronor. Sammantaget möjliggör skillnaden däremellan ett reformutrymme för jobbskatteavdrag på ungefär 13,5 miljoner kronor vilket innebär ungefär 3000 kronor i sänkt skatt per år för en vanlig inkomst. Alla förslag är finansierade.

3.1. Fullt finansierade reformer

Reform	Effekt, mdkr	Kommentar
Slopat flerbarnstillägg	3,4	
Begränsat barnbidrag	4,3	
Slopade tillstånds- och tillsynsavgifter	-3,5	
Trygghets-RUT	-0,3	
Åtgärder mot bidragsbrott	10	
Mottagningscenter	-0,7	
Ny gränsvakt som ersätter gränspolis	0,2	
SUMMA	13,4	17,9-4,5 = 13,4 mdkr
Extra jobbavdrag	-13,4	Ca 225 kronor per månad

3.2. Avslutande tack

Tack till partiombudsman Andreas Lindström för att arbetet fungerat så smidigt och för ditt engagemang i gruppens arbete, nästan som en sjunde ledamot. Carl Hedenbergh har bistått med kommunikationen kring arbetet och Reformklubbens seminarier. Förbundsstyrelsens arbetsutskott har varit bollplank.